

Sote-uudistus ja itsehallintoalueet

Valmisteluseminaari 6.11.2015

Jari Koskinen

Uudistuksen tavoitteet

- Turvata yhdenvertaiset, asiakaslähtöiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut koko maassa.
- Vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja.
- Toteuttaa kustannustehokas ja vaikuttava palvelurakenne.

Hallitusohjelmassa päätetyt lähtökohdat

- Sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämismvastuu siirtyy nykyisiä kuntia laajemmille itsehallintoalueille.
- Itsehallintoalue on uusi hallinnon taso, jonka päätöksenteko perustuu vaaleilla valittuun itsehallintoalueen omaan hallintoon.

Hallituksen reformi: Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

TAVOITE: Hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat ja kustannusten hallinta paranee.

KUVAUS: Sosiaali- ja terveydenhuolto siirretään kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Järjestäjällä on vastuu siitä, että sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat jatkossa sujuvana palvelukokonaisuutena. Uudistus tukee erillisenä päätöksenä tehtävää aluehallinnon uudistusta.

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Integroidaan julkiset sote-palvelut ja uudistetaan järjestämisen rakenteet
2. Siirrytään yksikanavaiseen rahoitukseen
3. Lisätään valinnanvapautta ja monipuolistetaan tuotannon tapoja
4. Varmistetaan ICT:n, digitalisaation ja hyvien käytäntöjen koordinaatio sote-uudistuksen yhteydessä.

11.9.2015

 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Toimivat palvelut,
vahvat yhteisöt

Kuntien, itsehallintoalueiden ja valtion välinen työnjako

KUNTA

- Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen
- Elinvoiman edistäminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Opetus- ja kulttuuri-palvelut
- Tekniset palvelut
- Yleisen toimialan palvelut
- Muut palvelut

ITSEHALLINTOALUE

- Alueellinen demokratia, osallistuminen ja vaikuttaminen
- Integroidut sosiaali- ja terveyspalvelut
- Palo- ja pelastustoimi
- Muut mahdolliset tehtävät?
- Maakuntaliittojen ja valtion aluehallinnon rooli?

VALTIO

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset
- Aluehallintovirastot
- Työ- ja elinkeinotoimistot
- Poliisi, tulli ja oikeuslaitos
- Verotoimistot
- Kela
- Jne.

Kuntien tehtäviä uudistuksen jälkeen

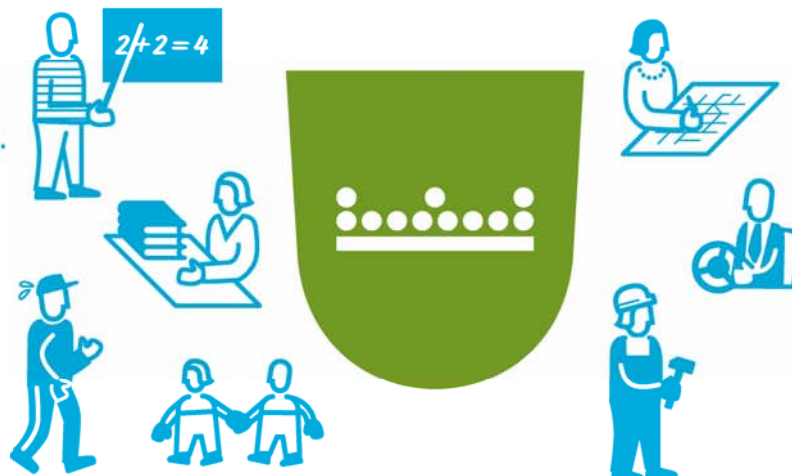
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

Elinvoiman edistäminen

Opetus- ja kulttuuripalvelut, mm.

- varhaiskasvatus
- esiopetus, perusopetus, lisäopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta
- lukiokoulutus
- ammatillinen koulutus, ammatillinen aikuis-koulutus
- vapaa sivistystyö, yleinen kulttuuritoiminta, teatterit, orkesterit, museot
- liikunta, nuoriso
- kirjasto- ja tietopalvelu

Yleinen toimiala, mm.

- elinkeinoelämän edistäminen
- yhdistysten ja vapaan kansalaistoiminnan tukeminen
- työllisyyttä edistävät palvelut
- energiahuolto
- satamat
- tietoverkkojen rakentaminen ja ylläpito

Tekniset palvelut, mm.

- maapolitiikka
- kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- liikenne, joukkoliikenne ja väylät
- vesihuolto
- jätehuolto
- energiantuotanto ja -jakelu
- rakennusvalvonta
- asuntotoimi

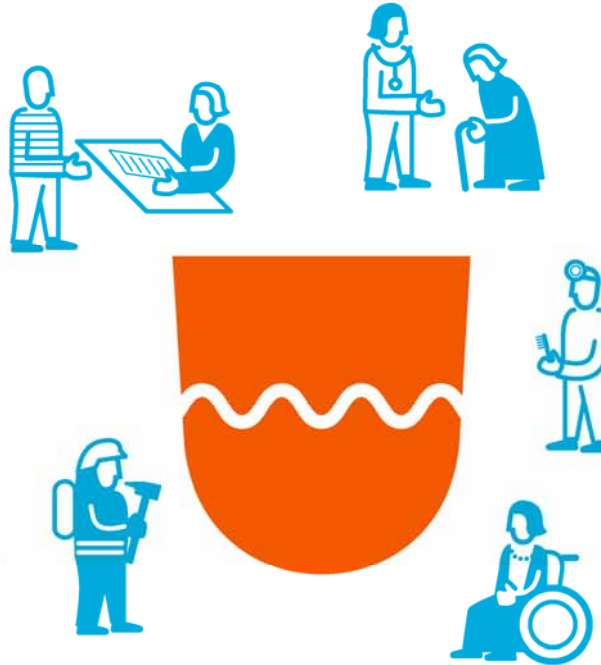
Muut palvelut, mm.

- maaseutuhallinto
- pitkäaikaistyöttömien työllistämismäärä

Itsehallintoalueiden tehtäviä uudistuksen jälkeen

Sosiaalipalvelut, mm.

- sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
- sosiaalinen kuntoutus
- perhetyö
- kotipalvelu ja kotihoito
- omaishoidon tuki
- asumispalvelut
- laitoshoido
- liikkumista tukevat palvelut
- päihde- ja mielenterveystyö
- kasvatus- ja perheneuvonta
- lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonta
- vammaispalvelut
- kehitysvammaisten erityishuolto
- toimeentulotuki
- lastensuojelu
- kuntouttava työtoiminta
- isyyden selvittäminen
- elatusavun turvaaminen lapselle
- ottolapsineuvonta
- perheasiainsovittelu
- lapsen huoltoon ja tapaamis-oikeuteen liittyvä sovittelu
- perhehoito, omaishoidon tuki
- kotouttamiseen liittyvät tehtävät

Palo- ja pelastustoimi

Muut mahdolliset tehtävät?

Terveyspalvelut, mm.

- terveyskeskukset
- terveysneuvonta ja terveys-tarkastukset
- neuvolat
- seulonnat
- rokotukset
- suun terveydenhuolto
- kouluterveydenhuolto
- opiskeluterveydenhuolto
- työterveyshuolto
- ympäristöterveydenhuolto
- sairaanhoito
- kotisairaanhoito
- suun terveydenhuolto
- mielenterveystyö
- päihdetyö
- lääkinällinen kuntoutus

Maakuntaliittojen ja valtion aluehallinnon rooli?

Alueellinen demokratia, osallistuminen ja vaikuttaminen

Kuntaliiton hallituksen työvaliokunnan linjaukset

29.10.2015

Tehtävät

- Ensi vaiheessa **sote-palvelujen** järjestämisvastuun ohella itsehallintoalueille pitäisi antaa **palo- ja pelastustoimen** vastuu sekä **maakuntaliittojen nykyiset tehtävät**
- Toisen asteen koulutuksen siirto alueille tulee selvittää osana valmistelua kiinnittäen huomiota erityisesti lukion ja peruskoulun yläkoulun yhteistyötarpeisiin.
- Myös **valtion aluehallinnon tehtävien** siirtoa tulee selvittää tavoitteena selkeä, nykyistä tehokkaammin toimiva julkinen aluehallinto

Itsehallinto: verotus, vos

- **Itsehallinnon** pitää olla aitoa, pääsääntöisesti samoin periaattein kuin nyt kunnallinen itsehallinto toimii.
- Kuntaliitto tukee tulevien itsehallintoalueiden **verotusoikeutta** siirtymäajan jälkeen.
- Alueille tarvitaan **valtionosuusjärjestelmä**, joka ottaa huomioon alueiden erilaiset olosuhteet, palvelutarpeet ja veropohjan.

Itsehallinto: vaalit, tuotanto, rahoitusperiaate

- Itsehallintoon kuuluu **vaaleihin** perustuva oma päätösvalta.
- Järjestämismvastuun ohella itsehallintoalueilla tulee olla myös valta päättää, **miten palveluita tuotetaan**.
- Itsehallintoalueiden tehtävät on **säädettävä lailla** kuten nykyisin kuntien tehtävät.
- Pitää soveltaa **rahoitusperiaatetta**: valtio turvaa niiden palvelujen rahoituksen, jotka se lailla säätää hoidettavaksi.

Rahoitus

- Ennen kuin verotusoikeus saadaan järjestettyä, valtion tulee vastata itsehallintoalueiden **alijäämien kattamisesta** sekä **turvata vieraan pääoman saaminen valtion takauksilla**.
- **Siirtymäkauden rahoitusmalli** on suunniteltava pikaisesti, ja siinä pitää huomioida myös **kuntiin jäävien tehtävien rahoitus ja erilaiset kunnat ja alueet**.

Omaisuus, vastuut

- Omaisisuuden siirto pitää selvittää ja toteuttaa **riittävän siirtymäajan** turvin.
- Kuntaliitto suosittaa, että kunnat pidättäytyisivät tässä vaiheessa sote-toimialaa koskevista ulkoistuksista, pitkävaikutteisista hankinta- ja vuokrasopimuksista sekä muista kuin välttämättömistä investoinneista.
- Itsehallintoalueet ovat Kevan jäseniä ja siellä noudatetaan kunnallisia ves- ja tes-sopimuksia.
- Eläkemenoperusteinen maksu on jaettava esim. palkkasummien perusteella itsehallintoalueiden ja kuntien kesken.

Kielelliset oikeudet

- Jos alueella on yksikin kaksikielinen kunta, niin hallinto järjestetään sen mukaisesti.

Kuntaliitto mukana valmistelussa

- Uudistusta valmistelevat työryhmät
- Oma työ ja asiantuntija-apu
- Verkostot: kunnat, sairaanhoitopiirit, erityishuoltopiirit, maakuntaliitot, koulutuksen järjestäjät

Tulevaisuuden kunta

- **Kuntaliiton käynnistämä ohjelma** määrittelee **tulevaisuuden kuntien roolia** alueen elinvoiman ja asukkaiden elämän tukena.
- Samalla ratkaistaan itsehallintoalueiden ja kuntien tehtävien **työnjakoa ja yhteistyötä** erityisesti rajapintoihin jäävien tehtävien osalta (mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, ICT, tukipalvelut opiskelija- ja oppilashuolto, työllisyyspalvelut, kotouttaminen).